

Johannes Chrysostomos om nadveren og det kristne præstedømmes herlighed

Johannes Chrysostomos (gr. 'gyldenmund') (ca. 347-407) var græsk kristen teolog, der i eftertiden blev anset for en af den ortodokse kirkes tre kirkelærere. Han var i sin samtid kendt som en fremragende prædikant. Han skrev adskillige værker om den kristne trolæse, bl.a. ca. 373 skrev værket "Om præstedømmet". Heri forsvarer for Chrysostomos, at han havde nægtet at modtage et bispeembede. Nogen påstod, at Chrysostomos havde sagt nej til det tilbudte embede af foragt derfor. Men imod dette hævder han, at det tværtimod var af ærbødighed for det at han havde afslået. I nedenstående tekstuddrag møder vi ligeledes tanken om nadveren som en ublodig gentagelse af Kristi blodige offer på Golgata, der dog først som "forvandlingslæren" blev ophøjet til dogme i den katolske kirke i 1215. I sammenhæng hermed finder vi også her forvarer om den senere katolicismes høje vurdering hele præsteskabet.

Præsteembedet forvaltes ganske vist på jorden, men har en værdighed, som hørte det himlen til, og det med fuld ret. Thi intet menneske, ingen engel, ingen ærkeengel og ikke nogen skabt magt, men talsmanden¹ selv har indstiftet denne tjeneste og ladet dødelige mennesker forvalte engles gerning. Derfor må den, der varetager præsteembedet, være så ren, som stod han i selve himlen, midt blandt hine magter. Thi allerede før nådens tid² nærrede man skyhed og ærefrygt for sådanne ting som bjælderne og granatæblerne, for stenene på brystet og skulderen, for bæltet, turbanen, talaren, den gyldne brystplade,³ for det allerhelligste og for den dybe stilhed derinde. Men om nogen grundigt vil udforske, hvad nåden⁴ bringer, da vil han finde, at de ting, man den gang viste skyhed og ærefrygt, kun er at regne for småting, og at også her er det ord sandt, som er talt om Loven: "Ja, det herlige er jo i dette tilfælde endog uden herlighed i sammenligning med den endnu større herlighed."⁵ Thi når du ser Herren ofret og liggende på alteret, og præsten stå bedende ved ofret, og alle farvet røde af dette dyrebare blod,⁶ mon du da endnu kan mene at være mellem mennesker og at stå på jorden, eller må du ikke snarere tro brat at være overflyttet til himlen og, når du bortkaster alle sjælens kødelige tanker, med frigjort sjæl og med rent sind undrende at være vidne til et himmelsk under? O, hvilket jærtegn! O, hvilken menneskekærlighed hos Gud! Han, som troner i det høje hos Faderen, han gribes i denne time med hænderne af alle og hengiver sig selv til dem, der vil favne og modtage ham. Og de gør det alle med troens øjne. Synes dette dig måske at være værdigt til ringeagt eller at være noget, som man kan hæve sig over?

Eller ønsker du ved sammenligning med et andet under at se denne hellige tjenestes overvættede herlighed, så stil dig blot Elias lyslevende for øje med samt den talløse folkeskare omkring ham, og ofret, der ligger på stenene, og folket i dybeste tavshed, mens profeten alene beder; og se blot ildflammen, der pludselig slår ned på ofret fra himlen. Det må dog vel kaldes vidunderligt og vække forbavselse. Men vend dig så derfra til det, som nu fuldbyrdes, og du vil ikke blot se noget vidunderligt, men noget, der langt overgår enhver forbavselse. Thi dér står præsten og

¹ Talsmanden (parakleten): dvs. Helligånden.

² Dvs. under den gamle pagt, før Kristi fødsel.

³ Alle ting, der hørte til den jødiske ypperstepræsts drag (jf. 2. Mos. 28)

⁴ Dvs. den nye pagt, Kristus.

⁵ 2. Kor. 3,10.

⁶ Der tales her i overført betydning om deltagerne i nadverritualet.

5 henter ikke ild, men Helligånden ned fra himlen, og han beder en inderlig bøn, ikke om at nogen himmelsk flamme må fortære ofret på alteret, men om at nåden må nedstige over ofret og ved dette opflamme alles sjæle og gøre dem mere strålende end lutret sølv. Mon vel nogen, der ikke er rent vanvittig og ude af sig selv, vil kunne ringeagte dette ærefrygtindgydende mysterium? Eller ved du ikke, at aldrig har nogen menneskesjæl kunnet udholde en sådan offerild, men alle måtte gå ganske til grunde, om ikke Guds nådes hjælp var rig?

10 *Om præstedømmet* III, 4: Oversættelse H. Haar o.a.: *Kirkehistoriske Læsestykker*, I: *Oldtid og middelalder*. 2. udg. Kbh. (1921) s. 40f.